

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 14.4.2026
Sayı : 1831

10/4049

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren uygulamaya konulan özelleştirme politikaları kapsamında çok sayıda kamu işletmesi özel sektöre devredilmiştir. Bu süreçte kamuya ait stratejik işletmelerin el değiştirmesi, ekonomik verimlilik, istihdam, kamu gelirleri ve hizmet kalitesi açısından çeşitli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Özelleştirilen kamu işletmelerinin bugünkü durumunun, ekonomik ve sosyal etkilerinin, kamu yararı açısından sonuçlarının ve denetim süreçlerinin bütüncül bir şekilde değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda özelleştirme uygulamalarının sonuçlarının araştırılması, ortaya çıkan sorunların tespiti ve kamu yararını gözetilen politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasamızın 98'nci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'nci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 08.04.2026

Ömer Faruk GÖZEL

Ayhan BARUT
Adana Milletvekili

Ganice Akbaş İlgezde
İstanbul M.V.

Özgür Erdem İNCESESU
Adana M.V.

Orhan SENER
Adana M.V.

Rahmi DOKAN
Kırklareli M.V.

Yunus FURU
İstanbul M.V.

Servet MULLAĞIYI
Hatay M.V.

Özgür CEYLAN
Canakkale M.V.

Hakan ÖZTÜRK
Bursa Milletvekili

Doğan DEMİR

Sibel SUIGMEZ
Sibel Suiğmez

GEREKÇE:

Türkiye’de özelleştirme uygulamaları, kamu işletmelerinin verimliliğinin artırılması, kamu üzerindeki mali yükün azaltılması ve piyasa ekonomisinin güçlendirilmesi amacıyla hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda enerji, telekomünikasyon, liman işletmeciliği, madencilik, sanayi ve tarım gibi birçok stratejik sektörde faaliyet gösteren kamu işletmeleri özel sektöre devredilmiştir. Ancak aradan geçen süre içerisinde bu uygulamaların ekonomik ve sosyal sonuçlarına ilişkin farklı değerlendirmeler ortaya çıkmış, kamuoyunda tartışmalar artmıştır.

Özelleştirme sürecinde Türk Telekom, TÜPRAŞ, SEKA, TEKEL ve çok sayıda liman işletmesi ile elektrik dağıtım şirketi özel sektöre devredilmiştir. Bu işletmelerin bir kısmında üretim faaliyetlerinin azaldığı, bazılarının kapatıldığı ya da faaliyet alanlarının daraltıldığı yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır. Özellikle SEKA’nın kapatılması ve TEKEL’in özelleştirilmesi sonrasında yaşanan istihdam kayıpları, özelleştirme politikalarının sosyal etkilerine ilişkin önemli örnekler arasında gösterilmektedir.

Tarım sektörü açısından kritik öneme sahip olan gübre sanayisinde de benzer bir süreç yaşanmıştır. Kamuya ait İGSAŞ, BAGFAŞ ve GÜBRETAŞ gibi gübre üretiminde önemli rol oynayan kuruluşların özelleştirilmesi veya kamu etkisinin azalmasıyla birlikte, yerli üretim kapasitesinde gerileme yaşandığı ve Türkiye’nin gübrede dışa bağımlılığının arttığı yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu durum, özellikle son yıllarda gübre fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar dikkate alındığında, tarımsal üretim maliyetlerini doğrudan etkileyerek çiftçilerin üretimden çekilmesine kadar varan sonuçlar doğurabilmektedir.

Bununla birlikte bazı özelleştirme uygulamalarında kamuya ait varlıkların gerçek değerinin altında devredildiği yönünde kamuoyunda tartışmalar yaşanmış, bu durum kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından soru işaretlerine neden olmuştur. Örneğin Türk Telekom’un özelleştirilmesi sonrasında şirketin finansal yapısı ve borçluluk durumu uzun süre kamuoyunda tartışılmış, işletmenin yeniden kamuya devri süreci önemli bir örnek olarak öne çıkmıştır.

Enerji ve altyapı alanında gerçekleştirilen özelleştirmeler sonrasında ise özellikle elektrik dağıtım bölgelerinde yaşanan fiyat artışları, hizmet kalitesine ilişkin şikâyetler ve altyapı yatırımlarının yeterliliği kamuoyunda sıkça gündeme gelmektedir. Benzer şekilde liman özelleştirmeleri sonrasında bazı bölgelerde hizmet ücretlerinin arttığı ve rekabet koşullarının yeterince oluşmadığı yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır.

Özelleştirme sonrası süreçlerde istihdam yapısında yaşanan değişimler de dikkat çekmektedir. İş güvencesinin azalması, taşeronlaşmanın artması ve çalışma koşullarındaki değişimler çalışanlar açısından önemli sorun alanları olarak öne çıkmaktadır. Bu durum yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal etkiler bakımından da kapsamlı bir değerlendirme yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Ayrıca özelleştirilen işletmelerin uzun vadeli performanslarının izlenmesine yönelik etkin ve şeffaf bir denetim mekanizmasının bulunup bulunmadığı da önemli bir tartışma konusudur. Kamu adına gerçekleştirilen bu devirlerin ardından işletmelerin yatırım, üretim, istihdam ve fiyat politikalarının ne yönde geliştiğine ilişkin verilerin sınırlı olması, sağlıklı bir değerlendirme yapılmasını güçleştirmektedir.

Tüm bu nedenlerle özelleştirilen kamu işletmelerinin sektörler bazında mevcut durumunun somut örnekler üzerinden incelenmesi, özellikle gübre sanayisi gibi stratejik alanlarda yaşanan dönüşümün tarımsal üretim ve gıda güvenliği üzerindeki etkilerinin ortaya konulması, ekonomik, sosyal ve bölgesel sonuçlarının değerlendirilmesi ve özelleştirme süreçlerindeki olası eksikliklerin tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede geçmişten günümüze özelleştirme uygulamalarının bütüncül bir şekilde analiz edilmesi ve kamu yararını esas alan politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.

